

ΕΘΝΙΚΟ

Ο πιο επίεικός χαρακτηρισμός για τους αρμοδίους του Έθνικού Θεάτρου, θα ήταν να τους πεί κανείς πως ζούνε μέσα σε μία τέλεια παραγνώριση της γύρω πραγματικότητας· πως δεν έχουνε καμμιά απόλυτα επαφή με το σήμερα· πως μονάχα κάτι θύμησες απ' τα περασμένα απασχολούνε το νοῦ τους και κινούνε το ενδιαφέρον τους. Γιατί αλλιώς ούτε τέτοιο δραματολόγιο θα είχανε ποτέ καταρτίσει, ούτε έτσι θα έρμηνεύανε τα έργα.

Ένας Κρατικός Όργανισμός αναμφισβήτητα πρέπει να εκπαιδεύ-

σει όσο πλατύτερα μπορεί το κοινό του, δίνοντάς του παράλληλα με δ,τι πιο αξιο έχει να παρουσιάσει ή σύγχρονη παραγωγή, και τ' αριστουργήματα των αιώνων, και κάποια άλλα έργα που εκπροσωποῦνε περασμένους καιρούς, έχοντας και σήμερα ιστορική μονάχα αξία. Καταλαβαίνει όμως καλά κανείς πως ή διδασκαλία της τελευταίας τούτης κατηγορίας έργων είναι μεγάλη πολυτέλεια και μπορεί να γίνεται μονάχα σε ομαλούς καιρούς, σε μία χώρα που το θέατρό της βρίσκεται σ' άνθηση· όταν γύρω υπάρχει οργανισμός δουλειάς και διάφορα θέ-

ατρα κατατοπίζουνε το κοινό στις σύγχρονες τάσεις, στα σημερινά ρεῦματα σκέψης, στην τωρινή τεχνολογία, στις αναζητήσεις και στα πειράματα. Τότε μπορεί ο Κρατικός Θεατρικός Όργανισμός να κάνει αυτή την παραχώρηση σε έργα που δεν έχουν καμμιάν άλλη αξία, έχτος απ' την ιστορική. Γιατί αλλιώς, όταν δεν υπάρχουνε οι προϋποθέσεις τούτες, το πράγμα φτάνει σ' ένα γελοίο αρχοντοχωριατισμό. Αυτό ακριβώς γίνεται και στην περίπτωση του Έθνικού.

Τά' πράγματα είναι καθαρά και ξάστερα. Στόν τόπο μας σήμερα δεν διαθέτουμε, έχτος απ' τόν Όργανισμό Έθνικού Θεάτρου, παρά ένα και μόνο θέατρο σοβαρής πρόζας· από άποψη όμως επάρκειας μέσων, ουσιαστικά μονάχα τόν Όργανισμό Έθνικού Θεάτρου έχουμε, που διαθέτει και οικονομική ευχέρεια και τεχνικό εξοπλισμό καιδύο σκηνές, μία στην Αθήνα κι' άλλη στόν Πειραιά. Κάτου λοιπόν απ' τις προϋποθέσεις αυτές, είναι αληθινά γελοίο να βλέπει κανείς τό Θεατρικό Όργανισμό ν' ασχολείται σχεδόν αποκλειστικά με την κατηγορία εκείνη των έργων που αναφέραμε πειό πριν. Από που λοιπόν, όταν έτσι έχουνε τά πράγματα, θα πληροφορηθεί ο θεατής τί γίνεται γύρω του στό παγκόσμιο θέατρο, τί τάσεις επικρατούνε, τί πρόδος σημειώνεται; Και τότε δεν είναι σά να φοράει κάποιος λαμπρό μαντύα πάνου από άθλια κουρέλια, όταν του γίνεται μονάχα πολυτελές μάθημα ιστορίας μέσα σε τέλειαν άγνοια του σήμερα; "Αν έλειπε και τό θέατρο Τέχνης, τό πολύ κοινό θα μπορούσε να πιστέψει πως σ' ολάκερη την υδρόγειο έχουνε πάψει να γράφονται καινούρια έργα τό νωρίτερο έδω και μισόν αιώνα! Κι' ακόμα θάλεγε κανένας πως τό Έθνικό προσπαθεί να μάς πείσει πως ο τρόπος του ανεβήσματος των έργων γενικά έχει σταματήσει σε κάποια πανάρχαια σχολή κι' ότι από κεί και πέρα κανένα βήμα δεν έχει σημειωθεί. Κι' αυτό γιατί κρατιούνται μακριά απ' τόν Όργανισμό αυτό τόσοι και τόσοι αξιοί άνθρωποι του θεάτρου, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι,

ένδυματολόγοι, που ως τώρα έχουνε δείξει αληθινά δημιουργική δουλειά, κι' όμως μένουν έτσι άδικα άχρησιμοποίητοι και δεν υπάρχει έδαφος, κάτου απ' τις σημερινές συνθήκες του θεάτρου, να δείξουνε κάπου άλλου τις ικανότητές τους.

* *

Αυτές οι σκέψεις μου ξανάρθανε στό νοῦ με τό ανέβασμα στό Έθνικό της Στέλλας Βιολάντη του κ. Γρ. Ξενοπούλου. Τό έργο τούτο ήταν καθ' όλα αξιο για τόν καιρό του - σχεδόν μισό αιώνα πριν - γραμμένο θεατρικά με καλοσχεδιασμένους τύπους και χαρακτηρισές· είνε όμως από κείνα τά έργα που περιορίζονται απόλυτα μέσα στην εποχή τους και δεν παρουσιάζουν κανένα άλλο ενδιαφέρον για μία ύστερη περίοδο, γιατί ή πνευματική κι' ήθική τους ούσια είνε πειά τέλεια νεκρή, δίχως κανένα στοιχείο διάρκειας και προέχτασης. Τυπικό παράδειγμα της προσήλωσης του Έθνικού σ' έργα νεκρά για σήμερα, της παράξενης και παθολογικής αυτής προσήλωσης. Τό μελλοδραματικό στοιχείο της έρμηνείας κι' ο άργός ρυθμός ιδιαίτερα σ' ώρισμένα σημεία, δεν κάψανε να είναι τά χαρακτηριστικά στοιχεία της σκηνοθεσίας και στό έργο αυτό.